

Az a céljuk, hogy mindenki féljen

KACSOH DÁNIEL FOTÓ FICSOR MÁRTON

Hideg-polgárháborús idősakra, egy orwelli világra rendezkedhetünk be, ahol a szeretet valójában gyűlöletet, a béke háborút, a szabadság szolgásgót jelent – mondja Áder János. A volt köztársasági elnököt a Tisza-kormány teljesítménye és Sulyok Tamás eltávolítása mellett a Fidesz-vereség okairól is kérdeztük.

Egyetlen mondattal intézi el Sulyok Tamás köztársasági elnök sorsát a kormány alaptörvény-módosítása: a hatálybalépést követő napon megszűnik a mandátuma. Mit tenne hozzá ehhez a társadalmi egyeztetés keretében?

Hadd hívjam segítségül először is Görög Márta igazságügyi minisztert, aki a bizottsági meghallgatásán a következőket mondta: „Az igazságügyi tárca és a kormány a jogállamiság keretei között, az alkotmányos garanciák megtartása mellett fog minden döntést meghozni.” De mit is értünk jogállamiság alatt? Leegyszerűsítve a hatalom-megosztás, valamint a jogbiztonság elvét, a visszaható hatály és a joggal való visszaélés tilalmát, továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot. Ezen a mérlegen kell tehát mérni az egymondatos alkotmánymódosítási kísérletet. Ha valaki esetleg elfogultsággal vádolna, hadd idézzem Petrét Józsefnek, a Gyurcsány-kormány igazságügyi miniszterének minapi gondolatait: „Nem lehet másként, csak alaptörvény-ellenesen elmozdítani a korábbi Országgyűlés által legális és legitim módon megbízott közjogi

Semmiel nem indokolható a most formálódó közjogi szőnyegbombázás

tiszttségviselőket, pusztán arra való hivatkozással, hogy az Orbán-kormány »bábjai«, a korábbi országgyűlési többség politikájának »elvtelen kiszolgálói«. [...] jogállami módon csak az alapján távolíthatók el a tisztességükből, amely megszűnési okokat a hatályos szabályozás ismer. A számonkérés, az elszámoltatás ugyanis nem jelenthet leszámolást, mert az alaptörvény nem ad ehhez

sem eszközt, sem erre módot.” Elég világosak ezek a mondatok, és százszázalékosan egyetértek velük. Ha tehát az új kormány komolyan veszi a saját minisztere által is lefektetett elveket, az uniós direktívákat és magát az alkotmányt, akkor egyértelmű: így nem lehet Sulyok Tamást megfosztani a hivatalától.

Ellenzi a módszert a Fidesz-barátsággal aligha vádolható Amnesty International Magyarország is, ám szerinte az államfőnek mennie kell.

Utóbbiban nem osztom az álláspontját, de valóban, még ez a szervezet is arra jutott: az alaptörvény-módosítás figyelmen kívül hagyja, hogy Sulyok Tamásnak is joga van a tisztességes

Felháborítónak tartom, hogy az Európai Unió intézményei, amelyek évek óta látványosan aggódnak a magyar jogállamiságért, most hallgatnak

eljáráshoz, és az elmozdítása csak megfelelő törvényi garanciák mellett lehetséges. Világos. Na de mit is követett el Sulyok Tamás, hogy ezt érdemli?

Erre még visszatérünk, de Magyar Péter a kritikákra nagyjából ennyit válaszolt: „nem lenne szép szembenenni a demokratikus népakarattal és felhatalmazással”. Értelmezése szerint erre is voksoltak az emberek április 12-én. Van benne igazság?

A választási eredmény szerint a Tisza Párt 53 százalékot kapott, az összes többi párt pedig 47 százalékot. Ha mind a 8 millió választópolgárt vesszük, nagyjából 42 százalék állt Magyar Péterék mellé, 30 százalék a Fidesz–KDNP-re voksolt. Ebből aligha következik, hogy korlátlan felhatalmazása lenne a kormánynak, ráadásul azt sem lehet alappal feltételezni, hogy valamennyi tiszás szavazó egyetért Sulyok Tamás ilyen módon megvalósuló eltávolításával. Semmivel nem indokolható a most formálódó közjogi szőnyegbombázás.

A parlamenti mandátumok szintjén a választási rendszerből fakadóan azonban máshogy jelenik meg az eredmény, s korábban a Fidesz is számos esetben hivatkozott történelmi felhatalmazásra.

A választójogi törvény boncolgatása messzire vezetne, viszont egyértelmű: Magyarországon 1990 óta nem történt olyan, hogy egy új kormány szinte azonnal eltávolítsa a hivatalából a neki nem szimpatikus államfőt, ráadásul egyetlen mondattal. Ez példátlan lenne. Pedig voltak hasonló „együttállások”. A nem éppen Fidesz-párti, mégis egyfajta viszonyítási pontként emlegetett Göncz Árpád 1998-tól még két évig volt köztársasági elnök. Érdemes felidézni: a második ciklusában az őt támogató koalícióval szemben 1995 és 1998 között mindössze két vétót emelt – csendben jegyzem meg, én az engem támogató koalícióval szemben összesen negyvenötöt. Az első Orbán-kormány részéről egyetlen rossz szó sem hangzott el annak idején Göncz akkori vagy korábbi tevékenységével kapcsolatban, pláne nem az, hogy lemondásra szólítanak fel. A második ciklusának lejárta után

titkárságot, apanázst, a rózsadombi Vérhalom téren pedig élete végéig szolgálati villát kapott, amit halála után az özvegye „örökölt”. Még valami. Göncz Árpád úgy írta alá minden zokszó nélkül a Bokros-csomagot, hogy azt később öt ponton meszelte el az Alkotmánybíróság. A taxisblokádnál idején úgy adott közvetlen utasításokat a katonaságnak, mondván, válsághelyzetben ez a főhatalommal járó lehetőség, hogy később az AB megállapította, túlterjeszkedett az alkotmányos hatáskörén. Ezek után sem követelte senki a lemondását. Politikai vita tehát lehet az államfő és a regnáló kormány között. Mádl Ferenc három évig, Sólyom László egy egész cikluson át szolgált eltérő politikai oldalhoz sorolható kabinet idején. Amit most látunk, unikum, ilyesmire az előző harminchat évben nem került sor.

Magyarországon 1990 óta nem történt olyan, hogy egy új kormány szinte azonnal eltávolítsa a hivatalából a neki nem szimpatikus államfőt

Magyar Péter szerint azért is mennie kell Sulyok Tamásnak, mert nem emelt szót a hátrányos helyzetű csoportok, a gyermekvédelem áldozatainak vagy az Orbán Viktor által szerinte lepoloskázott honfitársaink ügyében.

Hangsúlyozom: külön kell választani az elnök politikai és jogi megítélését. Az előbbi esetében mindenkinek szíve joga véleményt nyilvánítani, a miniszterelnöknek is. Ebből azonban nem következik alkotmányos felhatalmazás az államfő eltávolítására, pláne ilyen eszközzel. A köztársasági elnök sem áll a törvények felett, ha súlyos jog- vagy alkotmányértéssel követ el, ma is ott van a megfosztási eljárás a távozás kikényszerítésére, a parlament kezdeményezésére ebben az AB hozhat döntést. Csakhogy a procedúrában konkrét vádat kell megfogalmazni jogi érvekkel és bizonyítékokkal, továbbá – ahogy arra az Amnesty is helyesen utalt – biztosítani kellene az érintettnek a fair védekezés lehetőségét. Most úgy születik meg egy sommás, egyszóvalos ítélet, hogy ezek közül egyik sincs meg. Kevesen emlékeznek rá, hogy bár a rendszerváltozás óta nem történt ilyesmi, korábbi, terheltebb időkben sajnos volt példa hasonlóra. Nagy Ferenc kisgazdapárti miniszterelnök 1947 júniusában Svájcban nyaralt, amikor Rákosiék túsul ejtették a fiát, majd a

FOTÓ: MTI / KOSZTICSÁK SZILÁRD

lemondását követelték a szabadon bocsátásáért cserébe. Az állambiztonság emberei a határig vitték a gyermeket, ahol az autó motorháztetőjén írta alá a nyilatkozatot a hazájába soha vissza nem térő politikus. Zárójeles megjegyzés: ezt a sokáig elveszettnek hitt dokumentumot az én hivatali időmben, 2013-ban találtuk meg levéltáros szakértők bevonásával. Egy másik példa: 1948 végén Tildy Zoltán köztársasági elnököt azzal vádolták meg, hogy a veje hazaárulást követett el, ezért ugyancsak lemondatták, 1956-ig ráadásul házi őrizetben tartották a kommunista hatóságok. Ide akarunk visszatérni? Ezeket a rossz történelmi példákat akarjuk folytatni, amikor nem tisztességes eljárás révén, a jogállamiságra fittyet hányva akarják eltávolítani a hivatalából a legitim módon megválasztott köztársasági elnököt?

Van példa hasonlóra Európában vagy akár messzebb?

Utánanéztam a szövetségesi körünkben, és nincs. Két olyan országot találtam, ahol a köztársasági elnök visszahívható: Szlovákia és Ausztria. Csakhogy mindkét országban a nép választja meg az államfőt, a leváltására pedig a parlament népszavazást írhat ki. Ha azonban a referendum sikertelen vagy érvénytelen, a köztársasági elnök menesztheti a kormányt, feloszlathatja a törvényhozást, és új választást írhat ki. Lássuk be, azért ez egészen más felállás. Mindezek tükrében felháborítónak tartom, hogy az Európai Unió intézményei, amelyek évek óta látványosan és hangosan aggódnak a magyar jogállamiságért, most hallgatnak. Nekik ez belefér?

Sulyok Tamás a Velencei Bizottsághoz fordult, ám Magyar Péter a minap jelezte, ő fogadja majd a delegációt. Fordulat?

Erről nincs több információ, csak azt tudom, hogy az interjúnk megjelenését megelőző héten jöttek volna a szakértők az államfő meghívására Magyarországra, ám lemondták a látogatást. Elképesztő. Úgy vélem, az alkotmánymódosítással mindenképp meg kellene várni a testület véleményét, már ha a miniszterelnök kíváncsi egyébként bárkire ebben az ügyben. Az én megközelítem szerint a kormányfő akkor lenne bátor, ha vállalna a megfosztási eljárás lefolytatását.

Péterfalvi Attila adatvédelmi biztost is lemondatták a kormány, ő szintén nem hajlandó rá, épp a Mandinernek fejtette ki, miért nem.

Péterfalvi idézte az Európai Unió Bíróságának korábbi döntését, amely szerint az adatvédelmi

Áder János
Hernádi Zsolttal,
a Mol Nyrt. elnök-
vezérigazgatójával
beszélget a Planet
Budapest expón 2023.
szeptember 27-én

hatóság vezetője még jogszabály-módosítással, sőt alkotmánymódosítással sem mozdítható el a megbízatása időtartamának lejárta előtt. Ez az ítélet is a visszamenőleges jogalkotás tilalmát mondja ki, amiből logikusan az következik, hogy egy ennél a posztnál magasabb közjogi pozíciónál is érvényes az érvelés.

Mi lehet valójában Magyar politikai motivációja Sulyok esetében, túl azon, hogy elmondása szerint ezzel betartaná egy kampányban hangoztatott ígéretét?

Jó kérdés, hiszen érdemi gátat az államfő nem tud támasztani a kétharmados parlamenti többség döntéseivel, illetve a kormány hatalmi törekvéseivel szemben. Egyszer visszaküldheti megfontolásra a jogszabályt, vagy megfelelő indoklással elküldheti az Alkotmánybíróságnak normakontrollra.

Külön kell választani az elnök politikai és jogi megítélését

Akkor mégis miért ez az egész cirkusz? Arra jutottam, Magyar Pétereknek hasznos lehet a bosszúvágy kielégítése és a figyelemelterelés a kormányzati munka hiányosságairól, de a legfontosabb mégis a félelemkeltés. Ha ugyanis az ország első számú közjogi tisztségviselőjét egyetlen mondattal ki lehet akolbólítani a székből, akkor ezt bárkivel meg lehet tenni. Tehát féljen mindenki, kívül és belül egyaránt! Ez nemcsak a „báboknak”, hanem a Tisza saját embereinek is szóló kőkemény üzenet. Nincs kibeszélés a kánonból, mindenkinek igazodnia kell, különben úgy jár, mint Sulyok Tamás. Mindenesetre a dolgok állása szerint augusztus 20-án már új államfője lesz Magyarországnak. De milyen társadalmi tekintélye lesz bárki előtt, miután közjogi puccsal távolították el az elődjét? Hogyan fogja kifejezni a nemzet egységét?

Meglátjuk. Az úgynevezett Tisztítótűz hadművelet kiegészítéseként a parlament elfogadta, hogy a jövőben senki nem lehet két ciklusnál tovább miniszterelnök, csakhogy ezt 1990-től számolják, továbbá asztalon van a képviselők és a polgármesterek mandátumának korlátozása is. Erről mit gondol?

Példa nélküli, hogy a miniszterelnököknek korlátozzák a mandátumát. Miért nem lehet rábízni a döntést a választókra? Ha valaki jól kormányoz, miért nem folytathatja a munkát, ameddig bizalmat szavaznak neki? Lehet itt állítólagos társadalmi felhatalmazásra hivatkozni, de őszintén: miért akarja elvenni a Tisza-kormány a választóktól azt a jogot, hogy ők döntsenek arról, ki intézheti a településük ügyeit? Miért akarják őket ebben korlátozni? Nem szeretnék, ha Gémesi György Gödöllőn, Botka László Szegeden,

Szita Károly Kaposváron vagy Tóth József a XIII. kerületben folytathatná az ott élők megelégedésére végzett munkáját?

Mert rendszerváltás volt, mondják.

Vitatom, de ezt már kifejtettem a szavazati arányok kapcsán. És egyetért velem Hack Péter, Pokol Béla, Schiffer András, Petrétei József és még sok, a közjogi kérdésekben régóta mérvadó véleményt megfogalmazó szakértő. Hack például a Szabad Demokraták Szövetségének frakcióvezetője volt, sosem árultunk egy politikai gyékényen, és most ő azt mondja, hogy amire ez a kormány készül, az egyenesen a kollektív bűnösség elvének alkalmazása. Erre a magyar történelemben tragikus példákat találunk a zsidóüldözéstől a svábok kitelepítéséig. Mégis hogy képzelik ezt a „tisztítótűzet”? Minden kipécézett vezető, így az Állami Számvevőszék vagy a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke egyetlen mondatral veszíti majd el a pozícióját? Senki nem kaphatja meg a védekezés lehetőségét? Még csak kísérletet sem tesznek az alkotmányos szabályok betartására, a látszatra sem adnak, sőt. Az olyan politikai minősítések, mint hogy valaki „fideszes báb”, önmagában nem járhat jogi következménnyel. Nonszensz. Azt pedig végképp tévútnak és zsákutcának tartom, ha a kormány a Facebookon vagy ímélnben összegyűjtött kommentek nyomán alakítja át drasztikusan az alkotmányos szabályokat, von felelősségre embereket, akik semmiféle normasértést nem követtek el. Veszélyes precedensek szülehetnek most, a következmények pedig beláthatatlanok. Felrúgnak egy harminchat éves

közjogi rendszert és szokásjogot, sportnyelven szólva ez olyan, mintha hirtelen azt mondanánk: a kötöttfogás helyett jöjjön a ketrecharc. Nincsenek szabályok. Ha majd az inga visszaleng, a következő hatalomnak is ugyanezek lehetnek az eszközei, jöhet a Tisztítótűz 2. Ebből az következik, hogy egy hideg-polgárháborús időszakra, egy orwelli világra rendezkedhetünk be, ahol a szeretet valójában gyűlöletet, a béke háborút, a szabadság szolgásgát jelent. De tényleg jó ez az országnak?

Nyilván nem, de az is egyértelmű, hogy a magyarok többsége nagyon mást akart tizenhat év után. Miért? Mi a Fidesz–KDNP ilyen mértékű kudarcának az oka?

Erről mindenféle elmélekdedések vannak, nekem azonban még hiányzik egy alapos és mély szociológiai felmérés, amely érdemi megfejtést jelentene. A válaszok felszínesek, most nem kívánom megismételni, ismerjük őket. Az biztos, hogy egyetlen okkal nem lehet magyarázni a vereséget.

Lehet a Fidesz még váltópárt, egyáltalán megmaradhat, vagy valami új alakul belőle?

Bár látom, néhányakban lenne igény egypárti tiszás parlamentre, jelen állás szerint még többpárti demokrácia vagyunk, a Fidesz frakciója pedig, legyen bármekkora, alkalmas a társadalmi üzenetek és a politikai vélemények hangsúlyos megjelenítésére. Akik kiestek, azoknak nincs meg ez az eszközük. Kétségtelen, a Tisza erőteljes kivételt jelent az utóbbi években, hiszen úgy tudott kormányra kerülni, hogy korábban nem vett részt az Országgyűlés munkájában. A Fidesznek

továbbra is van lehetősége a megszólalásra, megvannak az eszközei, hogy váltópárt lehessen, ami rajta kívül most másnak nincs meg.

De nem változott meg teljesen a politika Magyarországon? A kormányfő kommunikációja is egészen újszerű. A miniszterelnök és az egészségügyi miniszter élő adásban üzen a legfőbb ügyésznek az Uzsoki kórház tetejéről, Magyar Péter a Karmelitában tart rögtönzött éjszakai videós tárlatvezetést, és még sorolhatnánk. Érvényesek még a korábbi törvényszerűségek?
A politikai csaták felköltöztek a Facebookra, elszabadult a nyelvezet, és influenszerkormányzás zajlik. Egyelőre úgy tűnik, ez sikeres, de legalábbis eredményes. Remélem, ha legközelebb Magyar Péter egy kórház tetején jár, visz magával csavarkulcsot, hátha valamit meg kell igazítani. Egy idő után az onnipotencia és az omnikompetencia nem ismer határokat. Ami a lényeg: ezzel az új, a választók eléréséhez szükséges eszközrendszerrel bizony a Fidesznek is élnie kell, ha hosszú távon talpon akar maradni. Ugyanakkor túl gyors és leegyszerűsítő ma az információközlés, a társadalom jó része láthatóan nem is akar bonyolultabb, több szempontot és mélyebb értelmezéseket felvillantó kommunikációt. Kis túlzással hozzászoktak, hogy három mondatból megértik a világ teremtését, az emberi faj keletkezését és a galaxis egészét. Mindent. Amellett, hogy ezt rossz iránynak tartom, hiszen mind a politika, mind a demokrácia működése jóval összetettebb, tekintsük a mostani állapotokat szociológiai ténynek és így kényszerpályának. Ami a stílust illeti, jómagam 2022 májusában államfőként fogalmaztam így a parlamentben: „Nemet kell mondani a kettős mérce alkalmazására, az öncélú, rövidlátó politikára, az idegen érdekek kiszolgálására. Nemet kell mondani az alkotmányellenes szándékokra, a társadalom nyugalmanak megzavarására, a békétlenségre. Nemet kell mondani a hazugságra, a demagógiára, a jellemtelenségre, az elvtelenségre. Nemet az alpári beszédre!”

Ez a Fidesznek is szólt akkor?

Persze. Mindenkinek. És úgy vélem, ma még aktuálisabb az üzenete ezeknek a soroknak. Azt is elmondtam korábban, hogy a közbeszéd alakulásáért mindenki felelősséget visel, de a parlamenti

számosság okán mindig a kormánypártoké a nagyobb felelősség.

Többen azt pedzegetik, hogy a Fidesz bukásának okai között előkelő helyen szerepelnek a korrupciós ügyek, a miniszterelnök egyenesen maffiahálózatot emleget. Mennyire megalapozott ön szerint ez a vélekedés?

Az előző években fideszes politikusokkal szemben is indultak korrupciós eljárások, többnek börtönbüntetés lett a vége. Fontos: csak akkor törjünk pálcát bárki felett, ha bizonyítottan bűncselekményt követett el. Én senkit nem fogok megvédeni, akinél ez igazolódik, vállalja a felelősséget! Az ítéletet azonban minden esetben meg kell várni. A magam kárán is megtanultam, hogy óvatos legyek az ilyen dolgokkal. Csornán elterjesztették rólam, hogy felvásároltam a telkeket a tervezés alatt lévő elkerülő útnak a nyilvánosság előtt még nem ismert nyomvonala mentén, hogy majd a kisajátítási eljárásban jó pénzt tudjak keresni rajta. Egy fórumon nekem is szegezték a kérdést, hogy ezt mégis hogy képzelem, mire azt mondtam, tulajdoni laponként százezer forintot fizetek annak, aki tudja bizonyítani, hogy így jártam el. Azóta is várom az első jelentkezőt, pedig az eset több mint húsz évvel ezelőtt történt. És nem ez az egyetlen ilyen történetem. Erős túlzásnak tartom, hogy a sajtóban terjedő híresztelések nyomán egyesek már ítéletet mondanak.

Gondolkodik azon, hogy visszatér a politika frontvonalába?

Többször egyértelművé tettem: a politikai munkát elvégeztem, a lantot letettem, két elnöki ciklust vittem végig, nincsen szégyenkeznivalóm. Politikai ambícióim tehát nincsenek, közéleti szerepem azonban még van. Nincs okom változtatni ezen az álláspontomon. Előadást tartok, podcastet készítek, támogatjuk a fenntarthatósági témahetet, tankönyveket íratunk, és visszük a klímaváltozás elleni cselekvést fókuszba helyező Kék Bolygó, illetve a feleségem révén a Regőczy István Alapítvány ügyeit. Olyan ambícióm azonban nincs, hogy visszatérjek a parlamentbe.

A Kék Bolygó is egyike a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványoknak, a kekváknak, amiket a kormány épp felszámol. Mire számítanak?

A jogi álláspontunk világos, készülünk a törvényben rögzített menetrendre. Semmi takargatnivalónk nincs, jöhet bárki, állunk rendelkezésre. Egy biztos: mi eredetileg magánalapítvány voltunk, az állam csatlakozott hozzánk. Most el kell számolnunk egymással. A munkát azonban mindenképp szeretnénk folytatni.

